

Отже, у зв'язку зі сприятливими погодними умовами для хвороб, що склалися у вересні 2013 р., та у результаті отриманих даних зазвичай, що соняшник олійного напрямку вирощування уражувався хворобами більше за соняшник кондитерського напрямку.

УДК 632.488Цс:633.63(477.54)

Ю.В. Проскурніна²⁴, магістрант
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучасва

ПОШИРЕНІСТЬ ЦЕРКОСПОРОЗУ БУРЯКУ В СК «ВІТЯЗЬ» ЧУГУЇВСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Цукровий буряк є основною технічною культурою, яку вирощують в Україні, основною сировиною для цукрової промисловості.

Шкідники і хвороби завдають суттєвої шкоди посівам цукрових буряків. Вплив хвороб на цукрові буряки може виражатися у різному ступені пошкодження та різних формах. Хвороби можуть призводити до змін у структурі тканин коренеплоду, збільшенні його твердості та волокнистості, що погіршує якість сировини.

Церкоспороз — найпоширеніша хвороба цукрового буряку, трапляється у всіх районах бурякосіяння, але лише в деяких з них розвивається так сильно, що спричиняє значні втрати. Найсильніше буряк уражується церкоспорозом у районах з температурою найтеплішого місяця 22–25°C і рясними опадами (понад 200 мм), що виявляється в окремі роки в різних областях України, де ураження церкоспорозом досягає 3 і більше балів. У районах бурякосіяння сильний розвиток церкоспорозу визначають у центральних придніпровських областях.

При сильному ураженні буряку церкоспорозом приріст кореня різко сповільнюється внаслідок масового відмирання найбільших листків, а нагромадження цукру при цьому зменшується.

У районах, де щороку відбувається сильне поширення церкоспорозу, отримання прогнозованого врожаю можливе лише при застосуванні засобів хімічного захисту.

Для визначення поширеності й розвитку церкоспорозу цукрових буряків нами були проведені обліки протягом вегетаційних періодів 2011 та 2012 рр. Для цього виконували регулярні обстеження посівів, що давало змогу зафіксувати строки прояву хвороби та динаміку її поширеності й розвитку. Нами було встановлено, що у 2011 р. поширеність церкоспорозу на сорті Марічка становила 10,5 %, у 2012 р. — 15,6 %, при цьому розвиток хвороби коливався від 1,3 до 2,8 %.

---

²⁴ Науковий керівник — Тесля Т. О., кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

На підставі отриманих дворічних результатів досліджень можна зробити висновок, що церкоспороз у посівах цукрових буряків виявляється щорічно, але поширеність і розвиток хвороби значною мірою залежать від метеорологічних умов у другій половині вегетації культури.

УДК 634.11:632.768.23Д

**О. Сергієнко, магістрант, А. А. Коршакова, студентка,
І. В. Забродіна к. с.-г. н., доцент
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва**

ЗАСЕЛЕНІСТЬ ЯБЛУНЬ БУКАРКОЮ В САДУ ННВЦ «ДОСЛІДНЕ ПОЛЕ»

Яблуня є основною плодовою культурою. Вона займає понад 70 % всіх садів. Поширення яблуні пояснюється її господарсько-біологічними властивостями. Яблуня добре пристосована до різних ґрунтово-кліматичних умов, має велику кількість видів та сортів, які що дає змогу вирощувати її в найрізноманітніших умовах, характеризується довговічністю, стійкістю до несприятливих умов вирощування, високою продуктивністю дерев, цінними цілющими та дієтичними властивостями плодів.

Внаслідок тривалого вирощування плодкових дерев на одному місці в садових насадженнях створюються стабільні екологічні умови, що обумовлює порівняно постійний склад шкідливої та корисної фауни. Чисельність популяцій окремих видів садового агроценозу коливається під впливом метеорологічних, біотичних і антропогенних факторів.

Останнім часом значно погіршився фітосанітарний стан молодих насаджень плодкових культур, істотно знизилася їх врожайність унаслідок пошкодження комахами та ураження хворобами.

Значної шкоди насадженням яблуні завдають шкідливі види родини *Rhynchitidae*. Небезпечним видом, особливо у плодорозсадниках та молодих садах, є букарка (*Coenorrhinus pauxillus* Germ.), останнім часом її шкідливість у саду стає відчутною.

Дослідження проводили в саду ННВЦ «Дослідне поле» ХНАУ ім. В. В. Докучаєва (рік посадки 2008) у 2011–2013 рр.

Методика досліджень загальноприйнята. Щільність жуків букарки встановлювали шляхом струшування їх з дерев різних сортів яблуні (Гала, Джонаголд, Чемпіон, Голден Делішес, Ліберті, Ренет Симеренко, Рубін Стар). Струшування проводили у ранкові години, починаючи з фенофази розпускання бруньок і до повного цвітіння.

У 2011 р. середня щільність букарки в саду ННВЦ «Дослідне поле» ХНАУ ім. В. В. Докучаєва становила 2,9 екз./дерево. Найбільшу заселеність